

University of Groningen

De Papyro Oxyrhynchita 1380

Groningen, Bernhardus Abrahamus van

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1921

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Groningen, B. A. V. (1921). *De Papyro Oxyrhynchita 1380*. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Pars prior.

De singulis rebus agitur.

2. Optimo iure τὸν Ἡφαίστου οἶκον urbem Memphim esse putant editores, cum Aegyptiace vocetur H t - K' - P t h, i. e. domus animae dei Ptah, etiam in textibus qui non in ipsa illa urbe conscripta sunt (v. Breasted, *Ancient Records of Egypt* III p. 77 sq. saeculi XIV e vico Wadi-Halfa, item IV p. 357 sq. saeculi X Thebis repertum). Eodem modo Ammonis urbs dicebantur Thebae, aliorum deorum aliae civitates. Cum autem, quod sciam, inter Graecos hic textus primus tale nomen praebeat, hoc saltem loco auctorem fonte Aegyptiaco usum esse conici licet. Iis, quae iam attulerunt ad demonstrandum Isidis cultum Memphiticum — qui num exstiterit quis dubitet? — haec addere velim: hymnum Andrium (vs. 3 sqq.) in columna templi Memphitici incisum esse fingit eius hymni auctor; Libanius I p. 308 Reiske: Ἡ γὰρ δὴ Ἴσις, τὸ βούκερων ἄγαλμα τῶν Αἰγυπτίων, ἀφεῖσα τὴν Μέμφιν, δεῦρο (i. e. Antiochiam) μετακίζεται, κινήσασα μὲν ὀνείρασι Σέλευκον . . . εἰς τὴν ἐαυτῆς μετὰπεμψιν, κινήσασα δὲ Πτολεμαῖον εἰς ἔτοιμον τῆς θεοῦ δόσιν; inscriptio semitica (Lidzbarski, *Ephemeris f. Semit. Epigr.* I 152 sq.) Isidem cum συννάοις θεοῖς, in quibus Astartam, de qua confer 116 et Hdt. II 112 (ξείνῃ Ἀφροδίτῃ), nominat.

4—5. Praeter Pap. Lond. 121 vs. 496, ubi inter nomina Isidis etiam Bubastis legitur, hunc locum illustrat parvum simulacrum, quod fuit Deli in delubro Aegyptiacorum numinum (Roussel p. 198), deae Bubastidis, in genibus puerulum Horum, Isidis filium, ferentis. Duae dedicationes Latinae (Dessau 4373, 4374) ambabus et Isidi et Bubastidi factae sunt. Καλουμένην illius quod est παρακαλουμένην (cf. 20 σώτεια) pars videtur, cum nullo alio loco post nomen sive cognomen addatur „quae dicta est“, excepto versu 270 quem huic vix conferre potes. Παρακαλουμένη optime dicitur sospitatrix dea, quam rebus adversis obruti invocant.

6. Illud *μιν*, quod papyrus habet, Schmidt, accentu *μῖν* addito, significare arbitratur „le a e n a m“, plurimis theophoris ut dicunt nominibus Aegyptiacis, in quibus huic voci certe leaenae vis inest, nisus, atque Isidi et Osiridi nomen fuisse „leones“ mihi quidem fere probavit. Tamen hoc loco eius interpretationi valde diffido. In Graecum vertisse videtur noster quaecumque potuit (cf. 2, alia), paucis omissis, e. g. *Ἐσερέμφις* (46) *Ἀθροῖχης* (14), sive quae difficiliora essent sive quae priorum nominum vim haberent. Cur non scripsisset *Λέαιναν*? Immo nihil editorum interpretationi opponi potest qui *μιν* edunt vertuntque „unam, solam“. Apud Aegyptios ut „unus“ dicitur quisque deus, identidem (sit venia verbo) „unissimus unus“, sic Isis „una“ et alibi et in hac sententia: „Ego (praeifica quae Isidis habet partes) una sum, magnificis virtutibus praedita, uxor coniugis mei“ (H. Junker, *Die Stundenwachen in den Osiris-mysterien* ... Denkschr. Akad. Wien 1910, 54; hora sexta). Illud *Εἰς Ζεὺς Σάραπις* omnes noverunt neque alio modo Latine dicitur (Dessau 4362): „te tibi una quae es omnia dea Isis“.

7—9. Sine dubio urbis Aphroditopolis, quam Aegyptios *Ἀταρβήχης* dixisse probabile est (Hdt. II 41), cives ante omnes Venerem-Hathorem colebant; quae antiquitus cum Iside coniuncta est ita ut de utraque eadem fere dicerentur, eadem crederentur, nominaque alterius alteri tribuerentur. Auctori nostro illa Venus Isis est. Tamen cave credas semper et ubique illam confusionem perviguisse. Eaedem fuerunt ambae, tamen aliae. Sunt documenta quae Isidis et Hathoris nominibus coniunctis unum numen significant, sunt alia quae hanc et illam separent et alteram alterius *σύνναον* nominent. Tum in Veneris delubro minoris momenti erat Isis. Qua re fit ut non omnia certe cognomina in quoque templo communia fuerint, atque fortasse ea quae hic Isidi tribuuntur, Aphroditopoli in ipso templo Hathori tantum addita sint, etsi *στολαρχίς, πολυννυμος* optime de illa dici possint. Auctori nostro huius appellatio etiam illius est, sed nobis non licet inde concludere Aphroditopoli verum fuisse Isidis cultum (plura lege § 10).

De voce *πολύμορφος* egi ad 97.

10. *Χαριτοδότρια*. Forma usitatio *χαριδοτέρα* est; etiam legitur *χαριδῶτις*, ut in H. Orph. LV Abel vs. 9 (in Venerem), itaque

certe in H. Orph. IX, 9 (in Lunam), ubi, codicibus *χαροδῶτι* tradentibus, Abelus nescio quare *χαριτῶπι* emendat. Quantum ego scio, hic primum de Iside dictum invenitur; quod quis mirabitur? Nam artissime cum illis, quas invocant hymni Orphici laudati, coniuncta est dea nostra. Memoria dignum est triumvirum Antonium ipsum *Διόνυσον χαριδότη καὶ μελίχιον* (scil. Osiridem) nomen sumpsisse; Cleopatrae vero *Ἰσιδος* vocabulum dedisse (Plut. Ant. 24 et 54). Papyri magicae habent Londiniensis I 122, 4: *δόσ μοι (Ἐρμῇ scil.) χάριν, τροφήν, νίκην*, 27: *δόσ μοι τὴν χάριν, μόρφην, κάλλος*, Parisina 1616 sq.: *δὸς (Ἥλει scil.) δόξαν καὶ τίμην καὶ χάριν καὶ τύχην καὶ δύναμιν*. Ceterum cf. supplementum Lexici Mythologici Roscheriani de Epithetis deorum agens.

13. *Δότεира* etiam vs. 68 legitur. Video pap. demoticam (Louvre 2463^a) teste W. Spiegelberg (ap. W. Otto, Priester und Tempel I 142) Isidem vocare „beneficam“. Ceterum Cius hymnus vs. 10 habet: *μεγάλων ἀγαθῶν σὺ δότειρα βρότοισιν*, et cf. ea quae supplevi 171.

15. *Ἀνασσα*, vetus dearum appellatio, iam apud Homerum frequens est, idemque legitur in Hymni Cii vs. 9: *γαίης πάσης καὶ πόντου δῖαν ἄνασσαν*. Hoc epitheton suo sermone etiam Aegyptii omnibus dis addiderunt.

15.—16. Ingeniosius quam verius Schmidt, collatis versu 147, Sophoclis Oedipodis Regis versu 422, Empedoclis 205, non solum de navigatione sed etiam de coniugum amore agi contendit. Nam sicut Venus vocatur *Φιλομίστειρα* (Roscher, Lex. Myth. I p. 402 s. v.) et Jesu mater „la Madonna del Porto Salvo“ (cf. Trede, Das Heidentum in der Röm. Kirche I p. 283) ita Isis ea quae navibus bonam stationem parat dicitur, nihil praeterea.

18. *Ἰερὰ Ἰσις* reperitur in Pap. Lond. I 46, 231: *γλύψον Ἰσιν ἱερὰν* (fuitne Isis singulari quodam modo descripta et figurata?) et in titulo S. B. 4116, 4: *παρὰ τῇ κυρίᾳ Ἰσιδος ἱερᾶς* (sic), et in Pap. Oxy. 1434, 11: *ἱερᾶς Ἰσιδος Ταποσειριάδος*.

19—21. Etsi nullo loco plures appellationes legimus, tamen non est cur hic nomen loci alicuius perditum esse putemus. Ea interpretatio quam dedit Schmidt, improbabilis mihi videtur, qui *Ἀπάτειραν Ἰσιν* eandem esse atque Ionicam Venerem *Ἀπατούρην*, generum praesidem, censet, cum Naucratis fuerit Milesiorum colonia. Non enim perspicio quae utrique deae communia fuerint; accedit

quod si haec confusio non e rerum veritate originem habet, sed tantum auctoris mente concepta est, desideratur aperta Veneris commemoratio (cf. § 10). Potest sane *Εὐφροσύνη*, littera capitali ornata, deam indicare (31), sed minime constat hoc fuisse Ionicae Veneris nomen. Ut Venerem iam ante Ptolemaeos regnantes Naucrati cultam esse verum sit (cf. S. B. 187—194; 353; 1696—7 alia) et aetate Cleomenis tyranni summum illius loci numen eam fuisse e nummis pateat (Svoronos I μθ' = IV, 4; Poole n. 38 p. 349), tamen quaeso quid editorum sententiae opponi potest, qui hanc vocem „quae patrem non habet“ significare putant? Alibi sane vox *ἀπάτωρ* communis generis est et de hominibus (de pueris spuris et orbis in papyraceis documentis) et de dis usurpatur (de Natura in H. Orph. 10, 10; de eadem apud Nonnum Dionys. 41, 53 coniuncta voci *ἀμήτωρ*), de his vero ita ut deum „qui se ipsum peperit, primigenius est“ sive, ut aiunt Aegyptii „qui matris suae taurus est“ designet. Eodem sensu legimus *αὐτολόχευτος* (Pap. par. 458, Nonnus l. l.), *αὐτογενέτωρ* (Pap. par. 1561), *αὐτοφυής* (ibid. 2274), et Apuleius de ipsa Iside agens scripsit: „rerum naturae parens“ et „saeculorum progenies initialis“ (p. 269, 12—4). Quod aliis locis Isis alicuius filia esse dicitur (cf. G-H.), id minime impedit quominus haec recte dicta sint, quoniam omnia numina in Aegypto culta modo primigenia modo aliorum liberi, immo eodem tempore et liberi dicuntur et sui ipsorum parentes. Ceterum incertum manet utrum omnes appellationes quae in his versibus leguntur in ipsa urbe Naucrati ipsius Isidis fuerint nomina, an ab aliis sive Graecis sive domesticis deabus ab auctore in eam translata, ut cuique numini apta.

23—24. Papremi, in illa ex Herodoto (II 64) notissima urbe, fuisse deam „speciem, ut aiebant Aegyptii, Isidis principis, Vestae totius regionis dominae, habentem“, docet papyrus. Neque me errare credo cum ita disiungam „Isidis principis, Vestae totius regionis dominae“. Haec dico: Papremi fuit Isis cui verum cognomen erat *Ἀνασσα*, fuit et alia dea patria cui Graecum *Ἑστίας* vocabulum dabatur, cognomine *κυρία πάσης χώρας*, quod idem est atque *ὁ τὴν ἀρχὴν τῆς Αἰγύπτου ἔχων* (Pap. par. 1639—40; cf. 125—6), appellatio apud Aegyptios usitatissima. Ita apparet cur praeter appositum (*Ἀνασσαν*) scriptum sit Isidis nomen ipsum, id quod aliter